

Flyskræk forsvandt i den blå luft

FINSK FORTID: Med en seddel om halsen blev den to et halvt år gamle Jarmo Kaarlo Lethonen afleveret i Danmark. Først 30 år senere mødte finnebarnet sine biologiske forældre.

Af **Jesper Rasmussen**

BEVTOFT: Det er lidt paradoksalt, at Jarmo Kaarlo Lethonen skulle ende med at elske svæveflyvning og ydermere få et fast arbejde på Flyvestation Skrydstrup.

Som lille var han nemlig frygtelig bange for flyvemaskiner.

Det første, han husker fra Danmark, er, hvordan han skrigende kastede sig ned

under bordene, når han hørte de brummende maskiner i luften.

Selv om han kun var to et halvt år, da han kom til landet, sad flyangrebene dybt i ham.

Jarmo Kaarlo Lethonen er født i Finland i 1940. Vinterkrigen mellem Finland og Sovjetunionen, 1939-1940, og de efterfølgende års kampe mellem de to lande forarmede Finland. Russiske granater og bombefly var hverdagskost, og tusinder og atter

tusinder af finske børn blev sendt ud af landet.

- Det var en ren og skær nødvendighed. Det var et spørgsmål om overlevelse, fortæller Jarmo Kaarlo Lethonen i dag.

Sammen med sin tvillingebror og 60 andre børn blev Jarmo Kaarlo Lethonen i maj 1943 sendt på en lang togrejse til Danmark. Børnene fik et lille, gråt papskilt om halsen, så de familier, der stod og ventede i den anden ende, kunne finde dem, når toget kørte ind på perronen.

Jarmo og hans tvillingebror blev kørt til Vejle. Her stod to familier og ventede. Jarmo skulle til Lihmskov, mens hans tvillingebror skulle bo cirka ti kilometer væk i Randbøldal.

Ligesom det var planen for de fleste andre finnebørn, var det meningen, at han kun skulle fedes op og komme til kræfter, før han blev sendt tilbage til sine forældre.

Men sådan kom det ikke til at gå.

Far på besøg

I 1948 sendte Jarmo og tvillingebroderens plejefamilier penge til de biologiske forældre i Finland, så faderen kunne rejse til Danmark og se sine sønner.

Faderen havde været soldat, men selv om krigen var overstået, var Finland stadig fattigt, og han skulle forsørge syv andre søskende og sin kone.

Så da han så, hvor godt de to drenge havde det i Danmark, fik de lov at blive.

Jarmo husker ikke selv no-

Det var en ren og skær nødvendighed. Det var et spørgsmål om overlevelse.

Jarmo Kaarlo Lethonen

get fra besøget.

- Men i dag priser jeg mig lykkelig for, at jeg havde nogle gode plejeforældre. Jeg voksede op i gode og trygge rammer.

- Jeg har aldrig tænkt meget over, at jeg var finnebarn, og jeg føler mig faktisk lidt privilegeret over at have to hold forældre, siger han.

Jarmo Kaarlo Lethonen har altid vidst, at han var finsk. Endnu før han kunne forstå det, fortalte plejeforældrene ham, at han var født i Finland og måske skulle tilbage. Der kom dog til at gå mange år, før han mødte sine finske forældre.

Bror lignede

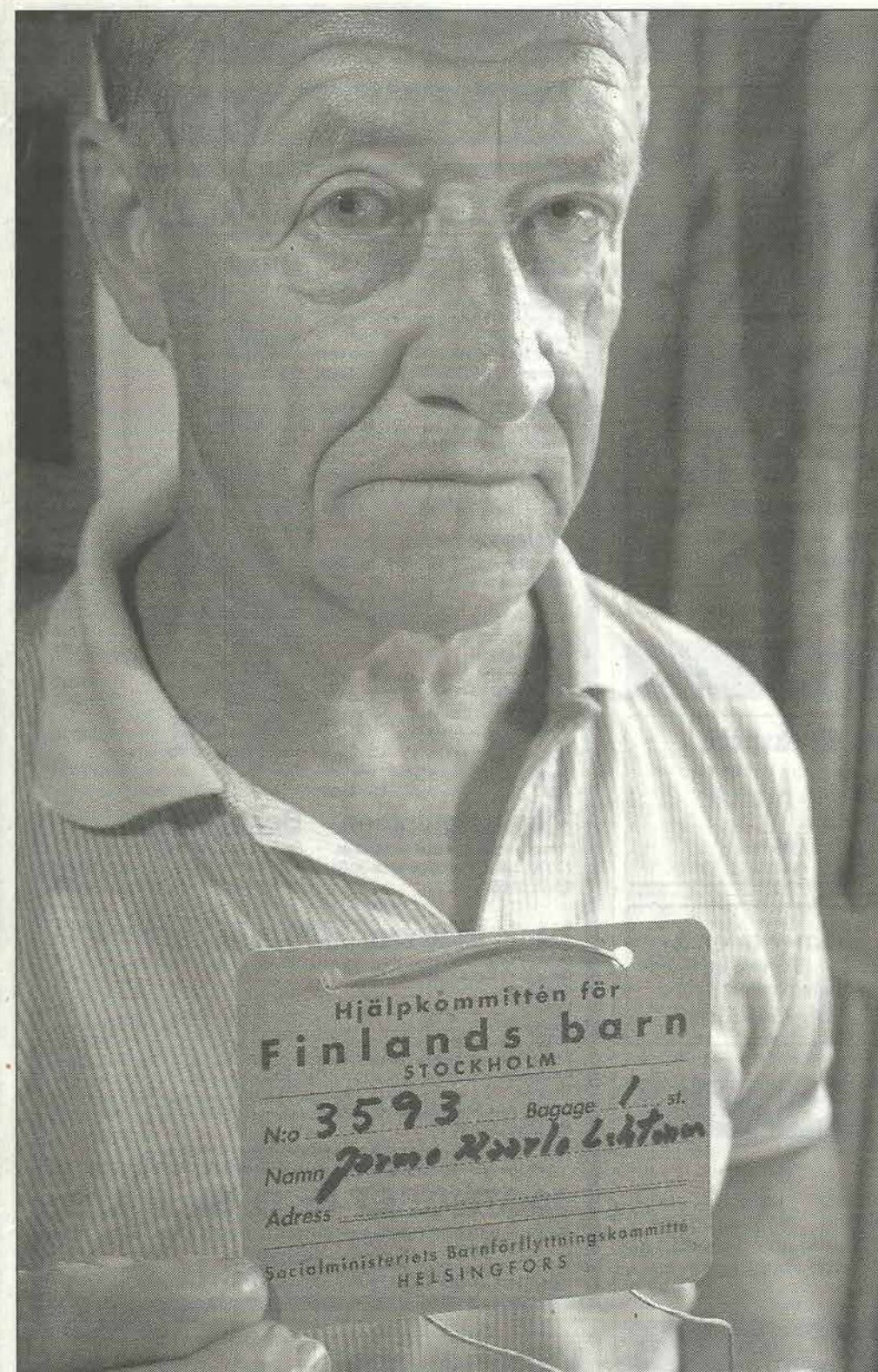
Først i 1972 - 32 år gammel - så Jarmo sine biologiske forældre. En af hans finske brødre fandt ham i Danmark og arrangerede et besøg i Sverige - så havde begge parter lige langt.

- Jeg var glad for at se dem, men der var ikke de store følelser involveret. Jeg følte, at mine plejeforældre var mine forældre. Men jeg var især glad for at møde min bror, for vi lignede hinanden meget og havde en del til fælles, siger Jarmo Kaarlo Lethonen.

Først i 1981 rejste han endelig til Finland. Hans biologiske far fyldte 80 år og holdt en familiefest. Det var første gang, Jarmo så den resterende del af søskendeflokken.

- Det var dyrt at rejse til Finland, og som ung tænkte jeg ikke så meget på min finske familie.

- Det er først, når man kommer lidt op i alderen, at man

Plejeforældrene gemte det grå skilt, der sad om halsen på Jarmo Kaarlo Lethonen, da han som lille blev sendt med tog til Danmark. I dag er han stolt af både sin finske og danske fortid.

FOTO: OLAV B. HANSEN

gerne vil finde sine rødder, siger han.

I dag er både plejeforældre og biologiske forældre døde, men Jarmo, hans danske kone, Elise, og deres tre voksne børn holder stadig kontakt med de finske slægtninge, der endnu er i live. Og famili-

en har flere gange været i Finland på besøg.

Eftersøgt

- Jeg føler mig som dansker, men jeg er stolt over at have været finne. Jeg elsker landet, for det er så kønt, siger han. Der var ellers et tidspunkt,

hvor han var knap så glad for sin finske fortid.

Som ung var Jarmo stadig finsk statsborger. Men da han fyldte 21 år, skyndte han sig at søge om danske statsborgerskab.

Han fik nemlig en ubehagelig overraskelse, da han som

Som ung ville jeg havde været jægerpilot. Men desværre havde jeg en bygningsfejl på det ene øje. Men hvad - svæveflyvning smager da også lidt af fugl.

Jarmo Kaarlo Lethonen

16-årig skulle forny sit finske pas. Papirerne blev sendt ind, men beskeden, der kom retur, var, at han i flere år havde været eftersøgt. Han var udeblevet fra sin finske værnepligt.

- Der må være sket en fejl, for de finske myndigheder burde vide, at jeg jo var i Danmark. Men måske er papirerne gået tabt i et bombardement. Derfor holdt jeg lav profil, indtil jeg blev 21 år, hvor jeg søgte om at blive dansk statsborger.

- Det blev jeg uden problemer, men så gik der heller ikke mere end 14 dage, før jeg blev indkaldt til den danske hær, fortæller han.

Og hæren endte med at blive hans skæbne.

Vild med fly

Jarmo aftjente sin værnepligt på Flyvestation Skrydstrup i brandtjenesten. Selv om han efterfølgende blev uddannet som mejerist vendte han i 1972 tilbage til flyvestationen som indsatsleder i brand- og redningstjenesten, og der var han, indtil han gik på pension for to år siden.

Allerede i 1961 var han begyndt at interessere sig for svævefly, og interessen voksede på flyvestationen. Og siden har han stort set ikke været til at holde på jorden.

- Allerede som barn blev jeg helt vild med flyvere. Jeg lavede modelfly, og som ung ville jeg havde været jægerpilot. Men desværre havde jeg en bygningsfejl på det ene øje. Men hvad - svæveflyvning smager da også lidt af fugl, siger han.

FEST I BEVTOFT

FINNEBARN SAMLER LANDSMÆND

● Lørdag 7. september samles 40 finnebørn i Bevtoft Forsamlingshus. De er alle med i foreningen Finnebørn i Danmark - eller Suomalaislapset Tankkassa Yndistys, som er den finske version af navnet.

● Dagen er arrangeret af Jarmo Kaarlo Lethonen og kommer til at bestå af frokost, kaffebord og hyggeligt samvær.

● Omkring 70.000 finske børn blev på grund af vinterkrigen mod Sovjetunionen sendt ud af landet. Langt de fleste havnede i Sverige. Omkring 400 kom til Danmark - nogle blev boende, mens andre efter nogle år blev sendt tilbage til deres forældre.

● I dag er der cirka 130 medlemmer af foreningen Finnebørn i Danmark.

x 1000 ?